

דף ז

עין משפט א.

אה"ע סימן כט סעיף ה

ה אמר לה: הילך דינר משלי והתקדשי לפלוני, ואותו פלוני עשאו שליח, או שלא עשאו שליח ואמר לה אותו פלוני; התקדשי לי במנה שנתן לך פלוני, הרי זו מקודשת.

עין משפט ב.

אה"ע סימן כט סעיף ג

ג ו. אמרה לו תן דינר לפלוני ואתקדש אני לו, ונתן ואמר לה אותו פלוני הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שקיבלתי כרצונך, מקודשת^ה.

עין משפט ג.

אה"ע סימן כז סעיף ט

ט יח. נתנה היא ואמרה ובזה אני אתקדש לך, והוא אמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה זו שקיבלתי ממך מתנה זו, אם הוא אדם חשוב מקודשת, וצריך חקירת חכם^א מי נקרא אדם שאינו חשוב.^ב ויש מחמירים דאף בלא אמרה ואתקדש אני לך צריך חקירה זו.

עין משפט ד.

חור"מ סימן קצ סעיף ג.ד.ה.ו.ז

ג. האומר לחבירו תן מנה לפלוני וקנה לך קרקע שלי כיון שנתן קנה^ג.

ת. ואף שאינו אדם חשוב, ובסי' כ"ז שאני דשם האשה עצמה חסרה ממון והוא מדין עבד כנעני וערב. וצ"ל דההנאה שיש לה בעיקר ע"י הנותן ששמע בקולה, אך אנו זקוקים ג"כ להסכמת המקבל דבזה נשלם הרצון והדבר. וזו הנתינה מצד המקדש ועיין בה"ה. ואם המקדש עשה את הנותן שליח לקדש לו, אין המקדש צריך לומר כלום. כ"כ ה"ה. א. יראה דהשו"ע כתב כאן שהחקירה צריכה להיות אם אינו חשוב, שהרי בעיניה חשוב שהרי אמרה לו ואתקדש אני לך, וע"כ צריך חקירה רק אם אינו חשוב במובן השלילי. ב. תשובת הרשב"א תרי"ג, ובלי שחקרו אם אינו חשוב הוי קידושין לחומרא. והעלה הח"מ שמדינא דלא כרשב"א, כלומר דאין להחמיר אם לא אמרה התוספת ואתקדש אני לך.

ג. מימרא דרבא בקידושין ו' ע"ב דומיא דערב שנשתעבד באמירתו אם נתן המלוה על פיו הכסף ללוה גם כאן נקנה לזה השדה בנתינת המעות לפלוני על פי המוכר. סמ"ע ס"ק ג'. וא"צ לומר כאן בשעת מתן מעות שדך קנויה לי כמו בסעיף ד'.

ד. י"א דה"ה האומר לחבירו הילך לך מנה ויהיה שדך מכור לפלוני כיון שקיבל זה ממנו נקנה השדה לאותו פלוני.^ד

הגה: והוא שאותו פלוני חפץ בזה כגון שעשאו שליח^ה, או שאמר למוכר שדך קנויה לי במה שנתן לך פלוני.

ה. י"א דגם אם אמר לחבירו תן מנה לפלוני ויהיה שדי מכור לו לאותו פלוני עצמו, כיון שקיבל אותו פלוני המנה מזה נקנה לו לאותו פלוני השדה.^ה

ו. י"א דה"ה לאומר לחבירו הילך מנה ויהיה שדי מכור לך, כיון שזכה במנה נקנה השדה^ו, והוא שיהיה אדם חשוב שהמוכר נהנה במה שהוא מקבל ממנו המנה.

הגה: ראובן היה חייב לשמעון מנה והגיע זמן הפרעון, ואמר שמעון לראובן אמכור לך קרקע במנה ונתרצה ראובן ונתן לו המנה, לא יכול שמעון לומר מנה זה אני גובה בחובי אלא הקרקע קנויה לראובן^ו, ואח"כ יגבה

ד. מדין עבד כנעני אם נותן אחד מנה לאדון ואומר לו במנה זה תשחרר עבדך, בקידושין ז' ע"ב. ובר"ן שם בשם רבינו חננאל.

ה. ודוקא שהשדה שוה הרבה יותר ממנה ונתן לו המנה רק לעשות קנין בעינן שעשאו שליח אבל אם נתן לו שווי השדה הוי כזכות למקבל וזכין לאדם שלא בפניו אף שלא עשאו שליח. כ"כ בביאורים ס"ק ג'. ובסי' קצ"ה במשפט האורים ס"ק א' כתב דאפי' נתן כל המעות במתנה בעינן שעשאו שליח.

ו. דבר זה נלמד מעבד כנעני ומערב. דמה שהאחר נותן מעות שהלוקח יקנה השדה הוי כאילו הלוקח נתן כמו בעבד כנעני, וכיון שהאחר נתן ע"פ ציווי המוכר הוי כמו המוכר קיבלו כמו בערב. סמ"ע ס"ק ה'.

ז. איבעיא דרבא בקידושין ז' ע"א לגבי קידושי אשה ונפשטה, וכל אלו הי"א מסעיף ד' עד סעיף ז' הוא לפי גירסת הספרים דגרסי הא דאמר רבא וכן לענין ממונא בסוף אחר הבעיא. וכתב בסמ"ע ס"ק ז' דגם במטלטלין הדין כן כמבואר בסי' ר"ד סעיף י"א שיקנה לוי המטלטלין לענין מי שפרע, והוא שלא היתה הנאה זו אצלו רק שוה פרוטה ונותן לו כדי שיהיה נחשב לקנין כסף והמותר ישלם לו, דאז לא הוי רק כקנין מעות דלא קני במטלטלין רק לענין מי שפרע. אבל אם מכר לו כל המקח בהנאה זו אפי' הוא מטלטל, קנה מטעם חליפין למאן דס"ל דבחליפין שוה בשוה לא בעינן כלי. נתיבות ס"ק ח' בחידושים. ועיין בפעמוני זהב מה שהאריך והסיק כדברי הסמ"ע.

ח. גם במטלטלין הדין כן כמבואר בסי' ר"ד סעיף י"א רק במטלטלין משום שיכול להבריחו ראובן יכול שמעון לתופסו למשכון עד שיפרע לו, משא"כ בקרקע. סמ"ע ס"ק ז'. ואם בתוך כדי דיבור אמר שנוטל זה בעד חובו ושאינו רוצה במכירה, יכול לבטל המקח. כ"כ

שמעון חובו.

ז. במקום שנהגו ודרכן לכתוב שטר לא קנה עד שיכתבו שטר ^ט וכסף קונה במקום שאין דרך לכתוב שטר.

עין משפט ה.ו. אה"ע סימן לא סעיף ה

ח. י. אמר לה התקדשי לי לחצי, הרי זו מקודשת, והוי כאילו אמר לה את תהיי אשתי ועוד אחרת. אבל חציך מקודשת לי, אינה מקודשת. דאין אשה אחת ראויה לשניים, וה"ה אם אמר לה הרי את מקודשת לי ולפלוגי, שאינה מקודשת.

דף ז:

עין משפט א.ב.ג. אה"ע סימן לא סעיף ז

ט. אמר לה ^ב הרי חציך מקודשת לי בחצי פרוטה, וחציך השני בחצי

בביאורים בסי' פ"ה ס"ק ג'.

^ט. מקידושין כ"ו ע"א מימרא דרב שם.

ואם דרכן לכתוב שטר קנין, אינו קונה רק משעת כתיבת השטר, ואם דרכן לכתוב שטר ראיה אז כשכותב את השטר קונה למפרע משעת נתינת הכסף. כ"כ ב"י. ובספר פעמוני זהב אחרי שהאריך מאוד בצדדי הספק בכתב הסופר השטר אך עדיין לא הגיע ליד הלוקח אם כבר סמכא דעתיה ואינו יכול לחזור או בעינן דוקא עד שיגיע השטר לידו ממש, והעלה דבעינן עד שיגיע לידו ממש וכך משמע כמעט מפורש מרש"י בקידושין כ"ו ע"א ע"ש.

ועוד שם דן בנשבעו זל"ז שלא לחזור בהם ובדברי המהרי"ט בתשובה סי' ס"ה דהו"ל כפירשו שורצים לקנות בכסף שקיבל ובקנין כסף וקנה אע"פ שלא כתבו השטר, שאם היה דעתם שכל אחד מהם יכול לחזור לפני כתיבת השטר לא היה להם להשבע, וסיים המהרי"ט ודברים אלו בעיני הם ברורים, ועיין שם בפעמוני זהב במה שפילפל בדבריו עוד.

ועוד דן שם בהיה קנין סודר במקום שכותבים שטר אי קנה, והביא דברי הפ"ת בס"ק ד' שהעלה דרך בחזקה לדעת הרמ"א בסי' קצ"ב בסופו דמהני הואיל ועשה מעשה בגוף הקרקע מהני אפי' במקום שכותבים שטר אבל בקנין סודר לחוד לא מהני עד שיכתבו השטר. ועוד שם דלא רק בשטר מכר באתרא דכותבים שטר לא מהני בלי שטר אלא אפי' במתנה. והביא שם דעה חולקת, ע"ש.

י. אפי' חזר לאחר שעה ואמר גם חציך השני, לאו כלום הוא ואפי' ספק אינו, דלאחר שעה בטלו הראשונים, כ"כ הח"מ.

כ. בגמ' דף ז' שם בעיא.

פרוטה או בפרוטה, או חציין היום, וחציין מחר, או שני חציין בפרוטה, או אמר לחבירו שתי בנותיך^ל לשני בני בפרוטה, או בתך ופרתך בפרוטה, או קרקעך ובתך בפרוטה, בכל אלו^מ הרי זה ספק מקודשת.

עין משפט ד. אה"ע סימן לא סעיף א

א. אין מקדשין בפחות^י משהו פרוטה, דבעינן קנין כסף, ובפחות מזה לא הוי קנין כסף. ואם קידשה בחפץ סתם, אין צריך לשום אותו אם שוה פרוטה אלא אם יתברר ששוה פרוטה מקודשת, ואפי' אמר לה בחפץ זה ששוה נ', ולא שמו אותו, ולבסוף שמו אותו ונמצא ששוה נ', מקודשת משעת נתינה^ס.

ל. בקטנות, דאם גדולות הרי הוא שלוחם, ובעינן פרוטה לכל אחת. וגם דוקא אם אמר הגדולה לגדול, והקטנה לקטן, שאם לא כן לא הוי קידושין דלא נמסרו לביאה דאינה מקודשת, כ"כ בח"מ מתוס'.

מ. כ"כ הרא"ש ור"ח, ודלא כרמב"ם דפי' כאת"ל ועיין בגאון.

נ. משנה דף כ' ע"א, וגמ' י"ב.

ס. כ"כ הח"מ ס"ק א'.